

CZU: 372.881

DOI: 10.36120/2587-3636.v19i1.101-107

ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR LINGVISTICE, PRAGMATICE, CULTURALĂ ȘI SOCIOLINGVISTICĂ PRIN TEXTUL AUTENTIC

Svetlana BUREA-TITICA, dr. ped., conf. univ. interim., UST

<https://orcid.org/0000-0002-2858-383X>

Rezumat. Textul autentic devine un instrument didactic valoros în dezvoltarea interconexă a competențelor lingvistice, pragmatice, culturală și sociolingvistică la elevi în limba străină. Valențele formative ale textului autentic derivă din selectarea adecvată potrivit principiilor lingvistice și psiho-pedagogice a surselor mass-media pentru experiențele didactice, precum și, construirea metodologiilor de valorificare eficientă, cu un impact anticipat asupra dinamicii competențelor la elevi. Factori cheie care determină dinamica competențelor la elevi sunt motivația, contextul real al mediului de comunicare în limba țintă și nevoile elevului.

Cuvinte cheie: textul autentic, instrument didactic, competențe lingvistice, pragmatice, culturală și sociolingvistică, valoare formativă.

ASPECTS OF DEVELOPING LINGUISTIC, PRAGMATIC, CULTURAL AND SOCIOLINGUISTIC COMPETENCES THROUGH THE USE OF AUTHENTIC TEXT

Abstract. The authentic text becomes a valuable didactic tool in the interconnected development of linguistic, pragmatic, cultural and sociocultural competences at students while learning a foreign language. The formative qualities of the authentic text depend mostly on the way these sources are selected. The formative value of authentic texts is increased and a dynamic of students' competences can be seen in case when their selection is done according to linguistic and psycho-didactic principles; building an adequate methodology of the learning experience. Key factors that influence the dynamics of students' competences in learning a foreign language are motivation, the real context of the communicative environment in the target language and students' needs.

Key words: authentic text, didactic tool, linguistic, pragmatic, cultural and sociolinguistic competences, formative value.

Astăzi, există o varietate de resurse didactice disponibile pentru profesorii de limbă engleză, de la manuale până la instrumente de predare online, toate având un impact pozitiv în dezvoltarea competențelor de comunicare ale elevului în limba străină.

Textul autentic este materialul didactic apreciat de către profesori și elevi, așa cum, transformă procesul de învățare a limbii străine în unul motivant, instigator și facilitează formarea competențelor.

Curriculum național la limba engleză încurajează utilizarea conținutului autentic care contribuie numai de câțiva la formarea competenței sociolingvistice a elevului. Competența sociolingvistică este și ea o prioritate în curriculum nou la limba străină, componentă indispensabilă a competenței de comunicare în limba engleză.

Competența sociolingvistică, conform curriculumului național, presupune utilizarea elementelor lingvistice, demonstrând creativitate pentru funcționarea limbii în cadrul unui contact social.

Importanța dezvoltării competenței sociolingvistice este enunțată în multe studii care vizează procesul de învățare a unei limbi străine și în mare parte se axează pe dificultățile elevilor în dobândirea și utilizarea întregii game de stiluri de discurs sau utilizarea în discurs a unei „variații stilistice” proprii limbii ținte.

În acest context, H. Brown, afirmă despre competența sociolingvistică ca fiind „cunoașterea regulilor socioculturale ale limbii ținte”. În definiția sa, H. Brown, consideră esențială sensibilitatea elevului la dialect, sau alegerea registrului, naturalitatea limbii, cunoașterea aspectelor culturale și figurilor de stil. Toate la un loc, vor facilita capacitatea elevului de a recunoaște și produce un discurs autentic, propriu unui context social real.

Alptekin, explică faptul că atunci când vorbește de context social, se referă la contexte specifice culturii unei comunități făcând referire la normele, valorile, credințele și tiparele comportamentale ale acesteia, iar competența sociolingvistică se referă la capacitatea de a folosi formele lingvistice adecvat contextelor sociale.

Astfel, competența sociolingvistică este o componentă a competenței de comunicare în limba străină care include învățarea pragmatică și sociolingvistică a cunoștințelor despre modul de utilizare a formelor lingvistice și limbajului social adecvat. Utilizarea textului autentic ca premisă va facilita dezvoltarea competenței socioculturale, așa cum, prin definiție ele reflectă contexte lingvistice sociale reale și actuale.

Textul autentic, poate fi explorat din diverse perspective, precum cel literar, cit și cel informativ, prezintă material lingvistic autentic important pentru dezvoltarea competențelor (lingvistică, pragmatică, culturală, sociolingvistică) elevului într-o limbă străină.

Importanța tipului de text utilizat ca material didactic a fost pe larg recunoscută recent, afirmă I. McGrath. Texte autentice sunt definite ca fiind ”scrise de membrii unui grup care vorbesc această limbă și au aceeași cultură” [6]. Textul autentic este orice text scris în engleză care nu a fost creat pentru utilizare intenționată în procesul de învățare a limbii engleze în clasă. Utilizarea acestui conținut pentru predarea limbii engleze poate face procesul de învățare a limbii străine mai intrigant, creativ și motivant pentru elevi. În contextul în care motivația este un factor cheie în succesul dezvoltării competențelor de comunicare într-o limbă străină, aspectele enumerate anterior devin importante criterii în selectarea tipului de text pentru activitățile de învățare. Autenticitatea textului este cea forță care suscită interesul elevului și sporește dinamica competențelor menționate, așa cum, acesta asimilează forme lingvistice reale, adecvate contextului lingvistic contemporan receptorului de limbă străină [2]. De obicei, se operează cu calificativul text interesant sau nu pentru elev, dar ce presupune acest interesant? A. Bernhards, afirmă faptul că reușita în procesul de comprehensiune a textului se datorează în proporție de 50% literații L1 și cunoștințelor de limbă a receptorului în L2 și restul altor factori inclusiv interesului [3]. S. Day vine cu afirmația categorică ”în lipsa unui text interesant, rezultatele achiziției vor fi mici”, ”in the absence of interesting texts, very little is possible” [cit. 3].

D. Nunan declara ”utilizarea textelor care interesează receptorul face ca dificultatea formelor lingvistice să fie mai puțin esențială ”.

Care surse în literatura de specialitate sunt clasificate ca fiind autentice? A. Galloway definește textul autentic ca fiind cel scris de membrii unei comunități care posedă aceeași limbă, cultură, aparțin uneia și aceeași comunități ” the text written by members of a language and culture group for members of the same language and culture group” [3, pag. 45].

Cercetătorul A. Gilmore a formulat mai multe trăsături ale materialului didactic autentic: limba produsă de vorbitorii nativi pentru vorbitorii nativi dintr-o anumită comunitate lingvistică; limbajul produs de un vorbitor/scriitor real pentru o audiență reală, care transmite un mesaj real; calitățile acordate unui text de către receptor, prin faptul că nu este privit ca ceva inerent unui text în sine, ci este împărtășit de cititor/ascultător; interacțiunea dintre elevi și profesori; tipurile de sarcini alese; relevanța pentru formarea de competențe.

Deci, putem considera că ideea de autenticitate se regăsește în text, la subiecții implicați în activitățile formative de confruntare cu textul, în situația socială sau culturală și în scopurile actului comunicativ, sau o combinație a tuturor acestora. Textul autentic reflectă situațiile și experiențele din viața reală.

Astfel, materiale autentice expun elevii la un limbaj autentic ce prezintă contexte existente în mod natural; conținutul lingvistic din aceste resurse corespund nevoilor comunicative reale ale elevilor; diversifică stilurile de învățare și totodată corespund stilurilor de recepționare a cunoștințelor preferate de elevul contemporan.

Elevii interacționează cu materialul autentic al limbii ținte atunci când citesc reviste, ziare, cărți, articole, email, etichete ale produselor, meniuri, etc; privesc și ascultă buletine de știri, filme, video-uri în limba străină. Dacă analizăm sursele care ne permit oportunitatea de confruntare cu textul autentic atunci o clasificare a acestora ar fi:

- Audiovizual: filme, desene animate, filme seriale, filme documentare, sport, interviu, email, mesaje telefonice;
- Pe foaie-imagine, afiș, fotografie, calendar, cărți cu simboluri, scrieri ale elevilor pentru corectarea erorilor, articole din ziare;
- Realii: meniu restaurant, broșură, poster publicitar, bilet de avion, carte de invitație la nuntă, cecuri;
- Audio: știri, interviu, comentarii, prognoza meteo și o varietate de scurte dialoguri care acoperă funcțiile și noțiunile limbajului.

Productivitatea textelor autentice rezultă din multitudinea aspectelor formative în acțiunile de valorificare a lor. Eficiența apare atunci când sunt respectate principii de selectare a acestor surse care derivă din aspectele psihopedagogice ale organizării experiențelor de învățare a unei limbi străine și anume:

- concordanța cu nivelul de cunoaștere a subiectului;
- relevanța conținutului pentru elev;

- selectarea adecvată a sarcinilor care vor permite valorificarea sursei și realizarea scopului acțiunii de învățare ori, dinamica competențelor (lingvistică, pragmatică, culturală, sociolingvistică) elevului într-o limbă străină.

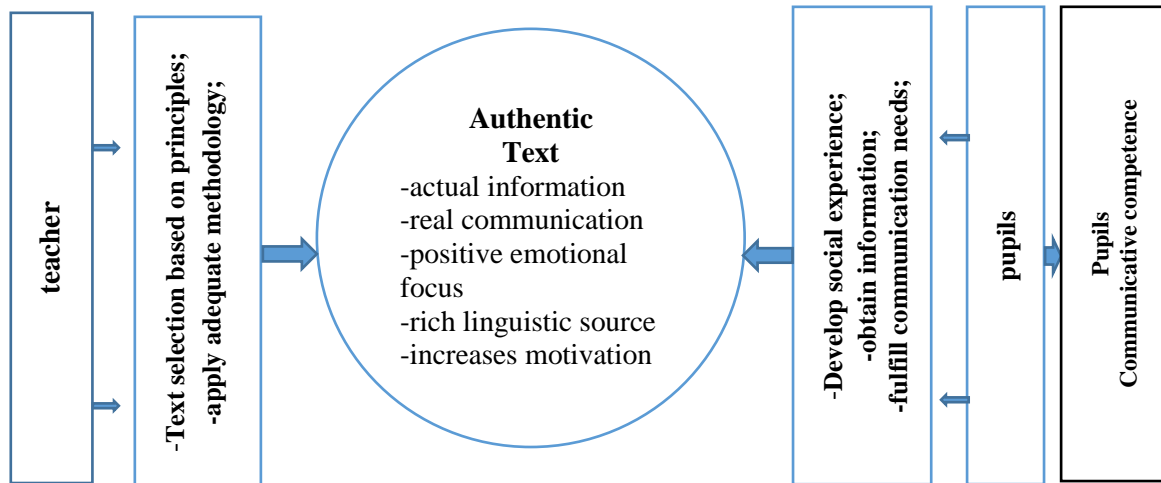

Figura 1. Valorile formative ale textului autentic

Mulți cercetători din domeniu, vorbind de eficiența utilizării materialului autentic, s-au referit la nivelul de dificultate al textelor, un factor care contribuie la diminuarea motivației elevilor în procesul de asimilare a unei limbi străine [3], [4], [5], [9]. Prezența și abundența formelor lingvistice dificile sau a formelor gramaticale necunoscute pot defavoriza utilizarea lor ca material didactic. Iată de ce, majoritatea cercetărilor precizează și recomandă utilizarea textelor autentice în special din mass-media este binevenită atunci când elevii implicați în acțiunile de învățare au un nivel de cunoștințe mai sus de intermediar spre avansat. Prin urmare, în mare parte textele autentice, nu vor fi accesibile și eficiente pentru elevii cu un nivel de studiere a limbii străine începător.

Selectarea adecvată a sarcinilor de valorificare a textului autentic presupune construirea unor metodologii de valorificare a acestora prin implicarea sarcinilor interactiv-formative ce vor duce la formarea inter-conexă a competențelor lingvistice, pragmatice, culturală și sociolingvistică la elevi în limba străină.

Metodologiile de valorificare a textului autentic vor presupune sarcini (tasks) planificate conform structurii procesului de citire pentru a spori nivelul de comprehensiune (anticipare-pre-citire, citire propriu-zisă și post citire) respectiv, va favoriza valoarea formativă a materialului autentic antrenat în experiențele de învățare. În cazul în care textul prezintă dificultăți lingvistice atunci profesorul va propune sarcini focusate pe dezvoltarea abilităților elevilor necesare pentru o percepere comprehensivă eficientă.

De exemplu, un pliant turistic, utilizat la lecția de limbă engleză devine un material didactic autentic și poate fi abordat într-o varietate de modalități la diferite nivele de cunoaștere a limbii ținte. Chiar având un nivel începător, elevii pot beneficia de materialul didactic prin activități de skimming și scanning, care constau în identificarea informației cheie "What is the telephone number for..?" sau "When is...?".

La niveluri de cunoaștere a limbii mai avansate, același text ar putea fi utilizat împreună cu texte similare pentru a face parte dintr-un proiect de cercetare sau proiect de

caz (în acest caz, site-urile web, afișe și pliante similare). Aceste activități vor fi motivante pentru elevi, așa cum, ele presupun un mediu comunicativ real în limba străină cea ce corespunde nevoilor de cunoaștere a subiecților.

Utilizarea buletinelor meteo, o altă sursă de text autentic, poate fi ușor transformată de profesorul de limbă străină într-un instrument didactic util. Familiarizarea elevilor cu clima Statelor Unite ale Americii sau a altor state prin valorificarea raporturilor meteo care ușor sunt accesate pe numeroase site-uri web, de exemplu www.weather.com. Tot aici, pentru elevii cu un nivel mai înalt de cunoașterea limbii, profesorul poate propune texte ce prezintă rapoarturi-analize ale unor fenomene dezastru care includ provocări lingvistice mai sporite. Se pot formula sarcini precum:

- *identificarea și sistematizarea factorilor cheie care contribuie la o anumită situație meteo;*
- *asimilarea cuvintelor noi ce se referă la tema "Weather forecast" și aplicarea acestora în contexte proprii;*
- *formularea de sfaturi sau instrucțiuni de preîntâmpinare și evitare a situațiilor dificile ce țin de aspectele climatice ale timpului.*

Dezvoltarea cunoștințelor despre cultură limbii ținte este necesară și evidentă, așa cum, acțiunea de decodificare a sensului necesită nu doar cunoașterea formelor lingvistice, dar și input cultural. Un alt aspect pozitiv privit altfel ar fi dezvoltarea competenței culturale indirect adică nu prin asimilarea tradițională a informației ce se referă la cultura grupului ce vorbește limba țintă, dar printr-o formare inter conexă de competențe (lingvistică, pragmatică, culturală, sociolingvistică, etc.). Elevul citind diferite articole sau examinând texte din rețele sociale asimilează informații ce țin de cultura limbii ținte deoarece conținutul acestora reflectă aspecte sociale ale vieții reale.

Utilizarea textului autentic ca material didactic presupune adevărate provocări pentru profesorul de limbă străină. Atât avantaje cât și dezavantaje pot fi remarcate în experiențele didactice de valorificare a acestuia afirmă cercetătorul A. Martinez [5]. Printre avantaje putem enumera: conținut bogat și actual care generează un mediu motivațional de formare de competențe; generează un impact afectiv pozitiv asupra activității de învățare a limbii străine (motivație, empatie, implicare emoțională); permite elevilor să interacționeze comunicativ în limba țintă; dezvoltă competențe lingvistice, sociolingvistice, culturală și pragmatică prin interacționare real comunicativă; posibilitate varietății stilurilor de învățare.

Vizavi de aspecte forte ale utilizării materialului autentic pot fi enumerate și dezavantaje precum:

- reducerea acurateții cunoștințelor de gramatică;
- lipsa structurării sarcinilor și ordinii tematicii conform curriculumului;
- dificultăți de ascultare datorate multitudinii tipurilor de pronunție;
- abundența și mixtul de structuri gramaticale și forme lingvistice dificile.

Aspecte lingvistice deviate de la normele gramaticale ale limbii engleze, care tind să intre în uz, proprii textului mass-media, sunt:

- Fluența unui text scris este redată prin dibăcia autorului de a realiza tranziția dintre propoziții și aliniate. Cele mai servile în situația dată devin cuvintele monosilabice de legătură ”*but* și *and*”. Conform standardelor gramaticale o propoziție în limba engleză nu poate începe cu ”*But* ori *And*”, dar utilizând texte autentice cum ar fi articolele din ziar sau revistă vom remarcă o abundență de asemenea exemple. Cum se explică acest fenomen de deviere de la normele gramaticale intrat în uz, simplul, conjuncțiile ”*but* și *and*” sunt instrumente tocmai excelente de tranziție capabile să semnaleze și focalizeze atenția cititorului așa cum sunt scurte și ascuțite ca timbru și intonație. Prin urmare, ele sunt folosite strategic și autorii le folosesc în loc de adverbele ” *additionally* și *however*” care necesită virgula după ele. Profesorul va trebui să remarce aceste aspecte și să explice fenomenul ca o tendință a textului informativ din mass media pentru a spori capacitatea de persuasiune a acestuia.

- O tendință de a confunda adverbul care corespunde adjectivului Good-well. Frecvent se întâlnește utilizarea adjectivului *good* de exemplu: The vice presidents *worked good* as a team. The new water pump *is running good*. “How are you doing?” și răspunsul este unul comun, dar nu conform regulilor gramaticale “I’m good” în loc de ”I *am doing well*” sau “*I’m fine, thank you*”.

- Fluctuația diferitor națiuni pe arealul unde se vorbește limba engleză a contribuit la intrarea în uz a cuvintelor care vin din alte limbi de exemplu în textele autentice recente vom întâlni cuvântul spaniol ”*loco*” pentru a descrie o persoană în loc de englezescul ”*crazy*”, ”*courting*” a devenit ”*dating*”.

- Utilizarea în textele mass media audio sau video a slangului internetului care abundă în abrevieri cum ar fi: ”*LOL*” (*Laugh Out Loud*), ”*YOLO*” (*You Only Live Once*) and ”*bae*” (*an abbreviated form of babe or baby*).

- Utilizarea rară a verbelor modale *ought* și *shall* și din contra utilizarea sporită a formelor modale *will*, *can* și *should*.

- Prescurtarea cuvintelor și înlăturarea unor părți ale acestora de exemplu ”*He came a millionaire*”

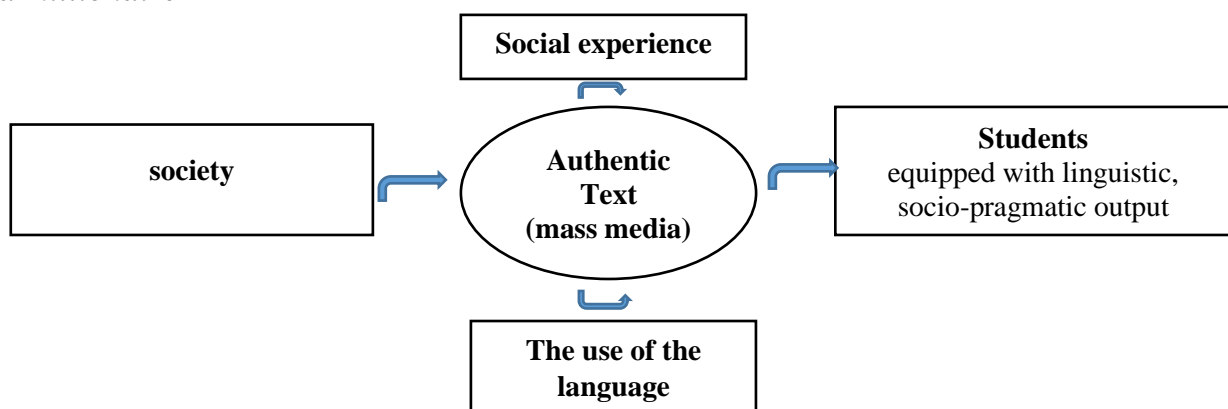

Figura 2. Conținutul și impactul textului mass-media

În loc de ”*he became a millionaire*” verbul ”*to come*” denotă o acțiune fizică ce presupune mișcarea dint-un punct în altul așa precum în exemplul ”*He came home from work*” și ”*to become*” înseamnă a transforma ceva de exemplu ”*A caterpillar becomes a butterfly*”.

Schimbările identificate în textul autentic englez denotă caracteristicile comportamentului social al omului modern, așa cum, limba este un organ viu și evaluează reflectând aspectul socio-cultural; limba fiind o oglindă a civilizației umane.

Utilizarea textului autentic mass-media în activitățile de învățare a limbii engleze este benefică și poate chiar mai motivantă când ne gândim la textul literar. Textul autentic informativ excelează prin relaționarea conținutului textului cu cunoștințele proprii ale elevului și, astfel, decodarea devenind mai simplă; prin dimensiunile textului; prin actualitate; prin raportarea la necesitățile informative reale a subiectului; impact emoțional. Toate aspectele menționate favorizează dinamica competențelor de comunicare a elevului în limba străină.

Bibliografie

1. Alptekin C. Towards intercultural communicative competence in ELT. *ELT Journal*, 56(1), 2002. p. 57-64.
2. Brown H.D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. UK: Longman, 2001.
3. Dumitrescu V. Authentic Materials: Selection and Implementation in Exercise Language Training. *English Teaching Forum*, 2000, 38(2), p. 20-25.
4. Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, UK, 2007, 40 (02), p. 97-118.
5. Martinez A. Authentic materials: An overview. *Karen's Linguistic Issues*. Retrieved 20.11.2003 from: <http://www3.telus.net/linguisticsissues/authenticmaterials.html>.
6. McGrath I. *Teaching Materials and the Roles of EFL/ESL Teachers: Practice and Theory*. London: Bloomsbury, 2017.
7. Nunan D. *Second language teaching and learning*. Boston: Heinle & Heinle Publishers, 2001.
8. Silistraru N. *Vademecum în pedagogie*. Mat. Did. Chișinău: UST, 2011. 190 p.
9. Richards J.C. *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
10. Tomilson B. Materials development. In: Carter, R. & Nunan, D. (Eds). *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 250 p.
11. <https://mecc.gov.md/ro/content/invatamint-general>. Curriculum național la limba străină I.